
[2023-29-RE](#)

Causa 2023-29-RE
(BPA, SAU c/ Burdak)

Número de registre 199-2023. Recurs d'empara

Aute del 12 de juny del 2023

BOPA núm. 80, del 21 de març del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 8 de maig del 2023, per la representació processal de la societat Banca Privada d'Andorra, SAU (BPA, SAU), mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 18 d'abril del 2023, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la defensa i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que declari la vulneració dels drets esmentats. Així mateix, demana que se l'indemnitzi per les dilacions indegudes i que es condemni l'altra part al pagament de les costes processals d'aquesta instància, inclosos els honoraris de procuradora i d'advocada;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 19 de desembre del 2019 la societat BPA, SAU va formular una demanda en reclamació de quantitat i desnonament contra la Sra. Tetyana Burdak, de l'apartament i de dues plantes d'aparcaments arrendats des del 20 de juny del 2011.

1.2. Després de diverses temptatives de notificació per comparèixer, la Sra. Tetyana Burdak va ser declarada en rebel·lia, i, el 5 de febrer del 2021, la Secció Civil 4 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual estimava la demanda de la BPA, SAU, declarava resolt el contracte d'arrendament i condemnava la demandada al pagament de 1.333,50 € en concepte dels increments dels lloguers impagats dels anys 2018 i 2019, al pagament mensual de 2.531,30 € a comptar de l'1 de gener del 2020 en concepte d'ocupació indeguda fins al retorn efectiu de la possessió, i, al pagament de 14.019,51 € en concepte de consums fins al 31 de desembre del 2018, més aquells que anessin venent. Aquesta sentència va ser notificada a la demandada per edicte del 16 de febrer del 2021, publicat al BOPA núm. 29 de l'any 2021 del 3 de març.

1.3. La representació processal de la Sra. Tetyana Burdak va presentar un incident de nul·litat contra aquesta sentència, al·legant que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

1.4. El 19 de juliol del 2021, la Secció Civil 4 de la Batllia va dictar un aute que desestimava aquest incident de nul·litat i que imposava les costes processals generades a la Sra. Tetyana Burdak.

1.5. La representació processal de la Sra. Tetyana Burdak va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 18 d'abril del 2023, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute, en què acordava estimar aquest recurs d'apel·lació, revocar íntegrament l'aute de la Secció Civil 4 de la Batllia, estimar l'incident de nul·litat de l'apel·lant i anul·lava les actuacions des del moment anterior a escoltar la demanda, imposant el pagament de les costes causades per aquest incident a la societat BPA, SAU.

Així mateix, oficiava al Col·legi d'Advocats d'Andorra sobre l'actitud de mala fe de la representació processal de la societat BPA, SAU respecte de la seva falta de voluntat per facilitar informació necessària per localitzar la demandada als efectes de procedir respecte dels deures dels col·legiats.

1.6. El 8 de maig del 2023, la representació processal de la societat Banca Privada d'Andorra, SAU va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 18 d'abril del 2023, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la defensa i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la societat recurrent

- En primer lloc, la societat recurrent retreu a la Sala Civil no haver-se pronunciat en el termini establert pel Codi de procediment civil, ja que el recurs d'apel·lació va ser presentat el 27 de setembre del 2021, el ponent va ser designat el 25 de gener del 2022, l'1 de febrer d'aquest mateix any, es va dictar providència als efectes d'un nou trasllat dels respectius escrits, atès que no van ser traslladats correctament; i no va ser fins al 16 de gener del 2023 que la Sala Civil va dictar aute per acceptar la pràctica de la prova en segona instància i obrir un termini de 5 dies per tal que les parts realitzessin manifestacions i emplaçar les parts a l'acte de la vista oral pel 14 d'abril següent.

- Aquest retard no es pot justificar per la complexitat de la causa, ja que només calia verificar si l'immoble disposava de porter o no, i, escoltar quatre testimonis.

-
- A més, aquest retard causa pèrdues econòmiques importants a aquesta part, la qual encara a data d'avui no disposa d'una decisió en el fons des de la presentació de la seva demanda l'any 2019.
 - En segon lloc, aquesta part considera que l'adreça de la defenent era coneguda, ja que figurava en el contracte d'arrendament i era en aquesta adreça en la qual es van enviar diversos avisos, deixats a la seva bústia en no trobar-la a casa, en què se li notificava que no estava satisfent l'import de l'arrendament augmentat de l'IPC, ni les despeses dels consums.
 - També precisa, que un cop iniciat el procediment judicial els nuncis li van deixar avisos a la bústia i que el Servei de Policia tampoc va poder localitzar-la.
 - Afegeix que se la va citar mitjançant edicte pel tràmit de contesta a la demanda pel 22 d'octubre del 2020; per notificar la seva absència de compareixença (el 13 de novembre del 2020) i pel pagament de les costes processals (el 16 d'abril del 2021).
 - En definitiva, allò que aquesta part retreu a la Sala Civil és que dona molta més importància a la paraula de la defenent que a la d'aquesta part, malgrat totes les proves de les quals disposa.
 - Altrament, no és possible que se l'acusi de no haver facilitat la informació del banc a través del qual la defenent pagava el lloguer, ja que d'acord amb la Llei de protecció de dades, no hagués pogut accedir a cap d'aquesta informació; tampoc se li pot recriminar que havia de saber que l'advocat que representava la defenent l'any 2017 era actualment el mateix; ni que havia d'haver substituït la notificació realitzada al domicili per un correu electrònic no proporcionat.
 - Segons el seu parer, l'aute de la Sala Civil no està fonamentat degudament en Dret.
 - En tercer lloc, considera que la Sala Civil s'ha pronunciat *ultra petita* quan declara que la representació lletrada d'aquesta part ha mancat als seus deures professionals en la mesura en què cap de les parts en litigi havia plantejat aquesta qüestió, ni s'havia sol·licitat cap prova al respecte, i, en particular, no s'havia demostrat que sabés qui era l'advocat de la part adversa.
 - Per aquests tres motius, la societat recurrent demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que declari la vulneració dels drets esmentats. Així mateix, demana que se l'indemnitzi per les dilacions indegudes i que es condemni l'altra part al pagament de les costes processals d'aquesta instància, inclosos els honoraris de procuradora i d'advocada.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- En primer lloc, la Sala Civil recorda la sentència del Tribunal Constitucional del 14 de juliol del 2014, recaiguda en la causa 2014-9-RE, en què va jutjar que l'accés a la jurisdicció era una garantia essencial dels ciutadans en el sentit que aquest accés condiona l'efectivitat de tots els altres drets reconeguts per la Constitució i que per consegüent, els òrgans judicials han de tenir una actitud "*proactiva*", particularment quan es troba en joc la recerca de les coordenades exactes dels llocs de residència dels justiciables, ja que d'això depèn la seva capacitat per ser degudament informats de qualsevol acte de procediment, necessari ja sigui a la presentació de les seves demandes davant els tribunals, ja sigui -cas de ser demandats- a la seva defensa concreta i efectiva.
- En aquesta causa, constata que la societat demandant es comunicava de manera habitual amb

l'arrendatària mitjançant correu electrònic; que la darrera comunicació data del mes de gener del 2020, és a dir, quan la demanda ja havia estat interposada; i més encara, del contingut d'aquests correus es constata que s'havia indicat qui era l'advocat de l'arrendatària, així com els extractes bancaris de les transferències corresponents als lloguers entre gener del 2020 a maig del 2021 a través del seu banc al compte de l'arrendadora.

- La Sala Civil destaca que en cap moment del procediment la societat recurrent va facilitar el correu electrònic de l'arrendatària, ni el nom del bufet d'advocats que podia conèixer el parador de la defenent, ni tampoc les transferències que li arribaven des del banc de la defenent.

- Si bé no desconeix que diversos edictes van ser publicats al BOPA, tanmateix considera que abans de recórrer a la publicació d'un edicte, cal esgotar totes les possibilitats de localització per comunicar a la persona afectada la citació a comparèixer; en aquest cas l'actuació de la part agent ha estat mancada de la bona fe que li era exigible en el moment de col·laborar amb l'Administració de Justícia en la tasca que havia emprat per localitzar l'arrendatària i amb la voluntat de situar la part contrària en rebel·lia processal i obtenir una decisió judicial favorable als seus interessos.

- Per aquests motius, acorda estimar el recurs d'apel·lació presentat contra la desestimació de l'incident de nul·litat presentat per l'arrendatària, revoca íntegrament l'aute de la Secció Civil 4 de la Batllia, estima l'incident de nul·litat esmentat i anul·la les actuacions des del moment anterior a escoltar la demanda, imposant el pagament de les costes causades per aquest incident a la societat BPA, SAU.

Així mateix, decideix oficiar al Col·legi d'Advocats d'Andorra sobre l'actitud de mala fe de la representació processal de la societat BPA, SAU respecte de la seva falta de voluntat per facilitar informació necessària per localitzar la demandada als efectes de procedir respecte dels deures dels col·legiats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració dels drets constitucionals a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE, o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa la qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si la decisió adoptada per la Sala Civil ha vulnerat els drets a un procés de durada raonable, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa i si s'ha pronunciat *extra petita* pel fet de revocar l'aute de la Batllia que considerava que l'accés a la jurisdicció i el dret a la defensa de la Sra.

Tetyana Burdak no havien estat vulnerats.

3.5. Pel que fa a la vulneració del dret a un procés de durada raonable

- El dret a un procés de durada raonable deriva del dret a un procés degut establert a l'article 10 de la Constitució.

- Els criteris que permeten determinar l'existència o no d'una dilació indeguda en el marc d'un procediment judicial que es desenvolupa davant les jurisdiccions ordinàries són: la complexitat de l'assumpte, i com a corol·lari d'aquest punt la naturalesa de la causa i la durada mitjana del desenvolupament del procediment en afers similars, l'actitud dels tribunals i la de les parts.

- Aquests criteris han estat recordats en nombroses ocasions per aquest Tribunal (veg. per ex. entre d'altres, les sentències del 20 de desembre del 2021, recaigudes en les causes 2021-71-RE, 2021-72-RE, 2021-75-RE i 2021-76-RE, del 20 d'abril del 2022, recaiguda en la causa 2022-6-RE, del 12 de maig del 2022, recaiguda en la causa 2022-11-RE, del 17 de gener del 2023, recaiguda en la causa 2022-60-RE, del 17 d'abril del 2023, recaigudes en les causes 2023-1-RE i 2023-5-RE, i, molt recentment, del 18 de maig del 2023, recaiguda en la causa 2023-8-RE); criteris que, d'altra banda, són coincidents amb aquells exposats pel Tribunal Europeu dels Drets Humans.

- En aquesta causa, de les actuacions es desprèn que la recerca de l'adreça de la defenent no era una qüestió complicada; que la Sala Civil, després de l'aute de la Secció Civil 4 de la Batllia del 19 de juliol del 2021, que desestimava l'incident de nul·litat presentat per la Sra. Tetyana Burdak, va dictar un aute per acceptar la pràctica de la prova en segona instància i va atorgar un termini de 5 dies per tal que les parts realitzessin manifestacions; així mateix, el 16 de gener del 2023, la Sala Civil va requerir la societat que gestionava l'immoble amb la finalitat que certifiqués si aquell edifici tenia servei de porteria, i, en cas afirmatiu, que confirmés el nom del porter, fixant l'acte de la vista oral pel 14 d'abril següent.

- El termini de pronunciament no es pot imputar als òrgans judicials, els quals van prendre les mesures necessàries per tal que el procediment es desenvolupés de manera adequada.

- No obstant això, el comportament de la societat recurrent que no va facilitar ni el correu electrònic de l'arrendatària, ni el nom del seu bufet d'advocats, va contribuir a allargar el termini d'aquest pronunciament, el qual s'hauria vist reduït si hagués facilitat aquestes dades.

- Per consegüent, cal concloure que els criteris que permeten constatar l'existència d'un durada irraonable no estan reunits i, en aquest cas, aquesta al·legació no pot prosperar.

3.6. Pel que fa als drets a una decisió fonamentada en Dret i a la defensa

- Per revocar la decisió de la Batllia del 19 de juliol del 2021 que desestimava l'incident de nul·litat presentat per l'arrendatària per la vulneració dels seus drets a l'accés a la jurisdicció i a la defensa, la Sala Civil es va fonamentar en l'anàlisi de les proves aportades per les parts.

- Va constatar que les comunicacions entre l'arrendador i l'arrendatària s'efectuaven habitualment per correu electrònic; que el darrer correu datava de gener del 2020, quan la demanda ja havia estat interposada i el procediment ja estava en curs; que no consta en aquests correus cap comunicació d'aquesta demanda; que l'arrendatària pagava els lloguers a través de transferències bancàries; i, que l'arrendador coneixia el nom del bufet d'advocats que treballava per a l'arrendatària.

- No correspon al Tribunal Constitucional revalorar la prova després de la valoració efectuada per la Sala Civil, sinó únicament verificar que aquesta valoració no ha estat manifestament irraonable, il·lògica o arbitrària i que no ha vulnerat algun dret reconegut a la Constitució.

- En aquest cas, la valoració dels elements continguts en les actuacions no presenta cap caràcter irraonable, i, per tant, la decisió de la Sala Civil està fonamentada en Dret i no vulnera de cap manera el dret a la defensa de la societat recurrent.

3.7. Pel que fa a l'argument respecte del pronunciament *extra petita* de la Sala Civil

- La representació processal de la societat recurrent recrimina a la Sala Civil haver-se pronunciat *extra petita* en el decurs d'aquest procediment en oficiar al Col·legi d'Advocats d'Andorra, la qual cosa pot comportar una estigmatització de la seva mala fe.

- Pronunciar-se *extra petita* és quan una jurisdicció pronuncia una condemna que no havia estat sol·licitada pel demandant.

- En aquest cas, la Sala Civil no pronuncia cap condemna, només informa al Col·legi d'Advocats d'Andorra d'un comportament de mala fe per part de l'advocada de la societat recurrent, la qual coneixia el correu electrònic de l'arrendatària, així com el nom del company que la representava processalment i no va facilitar aquestes informacions a la Batllia.

- Mitjançant el seu ofici, la Sala Civil reenvia de manera expressa al Col·legi d'Advocats d'Andorra la decisió d'actuar respecte dels deures imposats als seus membres, però no pronuncia cap condemna.

- Per tant, la Sala Civil no ha efectuat cap pronunciament *extra petita*.

3.8. Per tots aquests motius, aquest recurs d'empara manca de contingut constitucional i no pot ser admès a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2023-29-RE interposat per la representació processal de la societat Banca Privada d'Andorra, SAU contra l'aute del 18 d'abril del 2023, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la societat recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 12 de juny del 2023.

Jean-Yves Caillet
President Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy

Dominique Rousseau
Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat